

Lapin hyvinvointialue

15.3.2023

Kirjallinen lausunto liittyen kuulemiseen luonnoksesta Valtioneuvoston asetukseksi Lapin ja Etelä-Savon hyvinvointialueiden ympärivuorokautisen yhteispäivystyksen ylimääräisten kustannusten valtion korvauksesta

Lausunto lähetetään sähköpostitse: Valtiovarainministeriö Teemu Eriksson ja Jari Mäkeläinen

Lapin hyvinvointialueen kirjallinen lausunto

Lapin hyvinvointialueen näkemyksen mukaan asetusluonnos ei tällaisenaan toteuta lain ja sen esitöiden ilmaisemaa tahtotilaa. Asetuksessa esitetty menettely korvauskäytänteeksi ei ole perusteltu ja asetusluonnoksesta vaikuttaa puuttuvan merkittäviä osia. Asetusluonnos vaikuttaa keskeneräiseltä ja se tulee valmistella uudelleen perustavaa laatua olevien puutteiden vuoksi.

Lausunnon antaminen toimitetun aineiston perusteella on vaikeaa. Aineisto kuulemista varten on tullut kuulemista edellisenä arkipäivänä iltapäivällä ja se on puutteellinen. Alun perin aineistoon ilmoitettiin kuuluvan myös perustelumuistio, jota ei ole kuitenkaan toimitettu.

Muutetun voimaannpanolain 59 § mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkemmin kustannusten korvaamisen perusteista, hyvinvointialueen selvityksestä, toimintaa ja taloutta koskevista luovutettavista tiedoista sekä korvauksen myöntämiseen liittyvistä menettelyistä.

Asetusluonnoksessa ei kuitenkaan säädetä lainkaan kustannusten korvaamisen perusteista.

Hyvinvointialueella tulee olla tiedossa saatavan korvauksen määrä tai vähintään sitovasti korvauksen perusteet, jotta tosiasiallisesti erilliskorvaus vaikuttaa mahdollisuuteen ylläpitää kahta ympärivuorokautista yhteispäivystysyksikköä. Asetusluonnoksessa ei ole määritelty jättää hyvinvointialueet oikeudellisesti ja taloudellisesti epävarmaan asemaan.

On hyvä, että hyvinvointialueelle annetaan mahdollisuus itse esittää laskelma perusteluineen. Lapin hyvinvointialueen näkemyksen mukaan valtiovarainministeriö tai sosiaali- ja terveysministeriö ei asetusluonnoksen 3 § määriteltyjen tietojen perusteella pysty laskemaan kahden ympärivuorokautisen yhteispäivystyksen ylläpitämisestä aiheutuvia ylimääräisiä kustannuksia. Laskentaan tarvitaan tieto vaihtoehtoiskustannuksista siinä tapauksessa, jos väestön tarpeisiin olisi mahdollista vastata yhdessä ympärivuorokautisessa yhteispäivystysyksikössä. Tähän tarvitaan hyvinvointialueen tietoa ja tuntemusta toiminnasta, organisaatiosta, kustannusrakenteista ja toimintaympäristöstä. Asetuksessa luetellaan toimitettavia tietoja, mutta ei sitä, miten niitä käytetään erilliskorvauksen määrittelemiseen.

Esitys rahoituspäätöksestä ja maksamisesta jälkikäteen tilinpäätöksen perusteella on huono eikä mahdollista toiminnan ja talouden suunnittelua hyvinvointialueella. Hyvinvointialue ei voi budjetoida tai käyttää rahaa, jota ei ole tai jonka saamisesta ei ole varmaa tietoa. Pahimmillaan tämä pakottaa haitallisiin vähennyksiin väestön tarpeenmukaisista palveluista varmuuden vuoksi ottaen huomioon, että Lapin hyvinvointialue ei siirtymätasauksen vuoksi muutenkaan saa tarveperusteista rahoitusta täysimääräisenä alkuvuosina.

Rahoitus varataan valtion talousarvioon etukäteen ja hyvinvointialueiden tulee saada myös etukäteen tieto erillisrahoituksen määrästä. Tarvittaessa rahoituspäätöstä voitaisiin tarkentaa talouden toteutuman tai tilinpäätöksen perusteella. Mikäli rahoitus myönnetään vasta tilinpäätöstietojen perusteella, kirjautuu

valtionavustus eri vuodelle, kuin mille kustannukset kohdentuvat yleisten kirjanpidon periaatteiden vastaisesti.

Asetusluonnokseen liittyy ongelmia ja epäselvyyttä myös toimitettavien tietojen osalta.

Ympäri vuorokautisen yhteispäivystyksen kustannuksia ei asetuksessa määritellä. Luonnoksen 3 § luettelossa kohdan 1) hyvinvointialueen ja hyvinvointiyhtymän palveluluokituksen Ympäri vuorokautiset päivystyspalvelut - palveluun kohdistetut kustannukset ei ole yksiselitteinen ja luokitus voi myös muuttua Valtiokonttorin ohjeistuksella. Luettelon kohdassa 4) sisäisen tarkastajan tai tilintarkastajan lausunto suoritteiden yhteismitallisuudesta jättää epäselväksi, minkä suoritteiden yhteismitallisuudesta on kyse.

Lapin hyvinvointialueen näkemyksen mukaan

- korvauksen myöntämiseen liittyvää menettelyä tulee muuttaa niin, että hyvinvointialueella on tieto myönnettävästä erilliskorvauksesta etukäteen ja tarvittaessa päätöstä tarkistettaisiin sitten tilinpäätöksen perusteella
- tulee määritellä tarkemmin laissa ja asetuksessa tarkoitetut ympäri vuorokautisen yhteispäivystyksikön kustannukset ja laskentaperusteet, jotta erilliskorvauksen määrä on ennakoitava ja kyetään määrittelemään mahdollisimman luotettavaan tietopohjaan perustuva
- riippumatta siitä, annetaanko asetus nyt vai myöhemmin, olisi hyvä, että ministeriöt ja hyvinvointialueet tilaavat yhteisesti ulkopuolisen asiantuntijaselvityksen kahden ympäri vuorokautisen yhteispäivystyksikön ylläpidosta aiheutuvista ylimääräisistä kustannuksista ja niiden laskentaperusteista.

Jari Jokela, hyvinvointialuejohtaja

Miia Palo, terveysjohtaja